

ВИСНОВОК
про наукову повизну,
теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Адамової Ганни Володимирівна
на тему: «Формування текстотвірної компетентності майбутніх
філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів
німецькою мовою», подану до захисту
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Публічну презентацію та обговорення результатів дисертаційної роботи здійснено на розширеному засіданні кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

20 травня 2024 року, протокол № 13

Актуальність теми дослідження. У сучасних реаліях українського суспільства, коли боротьба за національну ідентичність поєднується з активними інтеграційними процесами в європейську та світову спільноту, зростає роль фахівців у галузі письмового перекладу, здатних забезпечувати переклад документів, публікацій, кореспонденції тощо з різних мов, у тому числі німецької. Відповідно зростають вимоги до підготовки студентів, які навчаються за спеціальністю 035 Філологія та спеціалізацією 035.043 – германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька.

Оскільки результатом письмового перекладу є зазвичай цілісний текст, особливої ваги набуває проблема формування текстотвірної компетентності здобувачів вищої освіти, яка, відповідно до обґрунтованої позиції авторки роботи, є компонентом професійної компетентності перекладача. Серед різноманіття стилів та жанрів дослідницею обрано публіцистичні тексти, а саме газетно-журнальні статті, переклад яких є актуальним у сучасних умовах і яким притаманні низка особливостей, ретельно проаналізованих у науковій праці.

Таким чином, актуальність проблеми, її нерозробленість у сучасній педагогічній науці, про що свідчить здійснений авторкою ретельний аналіз

вітчизняних та зарубіжних досліджень, а також необхідність розроблення методики формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою визначають актуальність та своєчасність наукової праці.

Дослідження Г. В. Адамової виконано в рамках науково-дослідної роботи кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка «Теоретичні та методичні засади навчання іноземних мов здобувачів освіти різних рівнів» (номер держреєстрації 0123U101887).

Структура та оформлення дисертаційного дослідження відповідають вимогам до таких робіт. Наукова праця характеризується логічністю побудови, містить усі необхідні компоненти, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Науковий апарат дисертації чіткий та виважений. Об'єктом дослідження є процес формування в майбутніх філологів текстотвірної компетентності у письмовому перекладі. Предметом – методика формування в майбутніх філологів текстотвірної компетентності у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою. Мета роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні й розробці методики формування в майбутніх філологів текстотвірної компетентності у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою та експериментальній перевірці її ефективності.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання низки завдань: проаналізувати стан проблеми навчання письмового перекладу майбутніх філологів; уточнити поняття і визначити зміст текстотвірної компетентності у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою; схарактеризувати лінгвостилістичні особливості публіцистичних текстів німецькою мовою; обґрунтувати принципи та критерії відбору навчального матеріалу та здійснити цей відбір; обґрунтувати принципи, етапи формування в майбутніх філологів текстотвірної компетентності у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою, розробити систему вправ

та створити відповідну модель; експериментально перевірити ефективність запропонованої методики, укласти методичні рекомендації щодо формування в майбутніх філологів текстотвірної компетентності у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою.

Для вирішення визначених завдань авторкою обгрунтовано та ефективно застосовано теоретичні та практичні методи дослідження.

Поставлені завдання повністю вирішено у ході дисертаційного пошуку. Отримані результати стисло та переконливо викладено у загальних висновках.

Найбільш суттєвими науковими результатами роботи є: обгрунтування використання при перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою перекладацьких стратегій (з'ясування жанрово-стилістичної приналежності, домінування змісту оригіналу); тактик (прямого перекладу, модифікації або трансформації тексту) та відповідних їм лексичних, граматичних і комплексних трансформацій (транслітерація, калькування, генералізація, конкретизація, модуляція, антонімічний переклад, додавання, опущення, членування речення, поєднання речень, граматичні заміни форми слова чи частини мови, зміна порядку слів, компенсація), опанування якими передбачено запропонованою системою вправ; конкретизація сутності текстотвірної компетентності як компонента професійної компетентності перекладача та змісту текстотвірної компетентності у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою в єдності знань, навичок та вмінь; обгрунтування етапів формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою, відображених в авторській системі вправ та циклічній моделі організації відповідного навчання.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що в роботі: *вперше* теоретично обгрунтовано і розроблено методику формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою, яка передбачає поетапне

формування визначених текстотвірних навичок та вмінь; використання системи вправ, що корелює з етапами і складається з підсистем вправ, спрямованих на аналіз особливостей публіцистичних текстів німецькою мовою, формування та розвиток навичок та вмінь письмового перекладу публіцистичних текстів; циклічну реалізацію розробленої моделі організації навчання з поступовим нарощуванням труднощів та варіюванням цільових навичок та вмінь; уточнено сутність та зміст текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі; удосконалено принципи та критерії відбору навчального матеріалу, принципи формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою, критерії оцінювання рівня сформованості текстотвірної компетентності в письмовому перекладі; подальшого розвитку набуло питання визначення ролі і місця текстотвірної компетентності у структурі професійної компетентності у перекладі.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження. Теоретичне значення отриманих результатів полягає у визначенні теоретичної бази дослідження, зокрема положень лінгвістичного підходу щодо перетворення тексту оригіналу в текст перекладу за допомогою перекладацьких трансформацій; комунікативного підходу стосовно трактування письмового перекладу як процесу міжмовної комунікації, під час якого здійснюється вибір перекладацьких стратегій і тактик для досягнення поставленої цілі; когнітивного підходу стосовно доцільності врахування певних когнітивних процесів, які активізуються при письмовому перекладі тексту; дискурсивного підходу, відповідно до якого процес перекладу є процесом текстотвірної діяльності і визначається особливостями тексту оригіналу та комунікативними ситуаціями.

Практичне значення одержаних результатів полягає у відборі автентичного навчального матеріалу, розробці комплексів вправ, укладанні методичних рекомендацій для викладачів щодо формування текстотвірної

компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою, розробці навчально-методичного посібника.

Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів дослідження. Дисертаційна робота є самостійним науковим дослідженням, що висвітлює ідеї, розробки та результати, отримані Г. В. Адамовою особисто. Здобувачка самостійно визначила науковий апарат, завдання, методи та етапи проведення наукового дослідження; здійснила аналіз наукових, науково-методичних, ілюстративних джерел за темою дослідження; організувала та провела експериментальне навчання, статистичну обробку, аналіз та інтерпретацію отриманих результатів; підготувала публікації за матеріалами дослідження та написала дисертаційну роботу. Ідеї та результати досліджень інших авторів, представлені у роботі, мають відповідні посилання та використовуються виключно з метою ілюстрування та аргументації наукових висновків дослідниці. У праці, опублікованій у співавторстві [13], автором конкретизовано сутність текстотвірної компетентності та описано емпіричний досвід з її формування у здобувачів вищої освіти спеціальності 035 Філологія.

Упровадження результатів дисертаційної роботи. Розроблена методика підтвердила свою ефективність в освітньому процесі чотирьох закладів вищої освіти: Житомирського державного університету імені Івана Франка (довідка про впровадження № 1305/01 від 19.12.2023); Міжнародного гуманітарного університету (м. Одеса) (довідка про впровадження № 531/1 від 09.10.2023); Одеського національного морського університету (довідка про впровадження № К/0563 від 09.05.2024 р.); Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (довідка про впровадження № 06.05-01-1753 від 15.12.2023).

Апробація результатів роботи здійснювалася на конференціях різних рівнів: *міжнародних* – «Франкофонія в умовах глобалізації і полікультурності світу» (м. Тернопіль, 28 квітня 2023 р.); «Інноваційні підходи до формування багатомовної та полікультурної компетенції в умовах викликів сьогодення»

(м. Одеса, 23–24 листопада 2023 р.); *всеукраїнських* – «Лінгвістична теорія та практика історична спадщина, актуальні проблеми та перспективи розвитку», присвячена пам'яті доктора філологічних наук, професора В. Г. Таранця (м. Одеса, 13 грудня 2019 р.); «Лінгвістична теорія та практика: історична спадщина, актуальні проблеми та перспективи розвитку», присвячена пам'яті доктора філологічних наук, професора В. Г. Таранця (м. Одеса, 11 грудня 2020 р.); «Лінгвістична теорія та практика: історична спадщина, актуальні проблеми та перспективи розвитку», присвячена пам'яті доктора філологічних наук, професора В. Г. Таранця (м. Одеса, 10 грудня 2021 р.); «Іноземні мови в контексті сучасного розвитку природничих та гуманітарних наук: міждисциплінарний підхід» (м. Одеса, 18 травня 2023 р.). Матеріали та результати дослідження обговорювались на наукових і методичних семінарах кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка у 2020–2023 рр.; кафедри романо-германської філології та методики викладання іноземних мов та кафедри германських та східних мов Міжнародного гуманітарного університету впродовж 2019–2023 рр.

Повнота опублікування результатів дисертації. Основні положення та найвагоміші результати дисертаційного дослідження висвітлено в 14 публікаціях, із яких: 4 наукові публікації у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, що відображають основні наукові результати дисертації; 5 публікацій, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації; 5 публікацій, які додатково відображають зміст дисертації, у тому числі 1 навчально-методичний посібник.

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

1. Адамова Г. В. Концептуальні та методичні засади організації процесу формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів з німецької мови на українську.

Наукові інновації та передові технології. 2024. № 3 (31). С. 840–852.
DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)-840-852](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31)-840-852).

2. Адамова Г. В. Особливості організації експериментальної перевірки ефективності методики формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою. *Інноваційна педагогіка*. 2023. № 66. С. 283–287.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/66.59>.

3. Адамова Г. В. Система вправ для формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 3 (37). С. 49–58. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3\(37\)-49-58](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3(37)-49-58).

4. Адамова Г. В. Стан вивчення проблеми формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі. *Педагогічний альманах*. 2019. № 43. С. 123–127.

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

5. Адамова Г. В. Феномен текстотвірної компетентності фахівців з іноземної філології як предмет педагогічних досліджень. *Іноземні мови в контексті сучасного розвитку природничих та гуманітарних наук: міждисциплінарний підхід*: зб. наук. пр. IX Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., м. Одеса, 18 трав. 2023 р. Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2023. С. 6–8.

6. Адамова Г. В. Важливість текстотвірної компетентності у професійній діяльності філолога-перекладача. *Франкофонія в умовах глобалізації і полікультури світу*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 28 квіт. 2023 р. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 115–118.

7. Адамова Г. В. Деякі питання розробки системи вправ для розвитку текстотвірної компетентності майбутніх перекладачів (з німецької на українську мову і навпаки). *Лінгвістична теорія та практика історична спадщина, актуальні проблеми та перспективи розвитку*: матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті д-ра філол. наук, проф.

В. Г. Таранця, м. Одеса, 11 груд. 2020 р. Одеса: Міжнар. гуманітар. ун-т, 2020. С. 72–74.

8. Адамова Г. В. Текст як одиниця текстотвірної діяльності перекладача. *Лінгвістична теорія та практика історична спадщина, актуальні проблеми та перспективи розвитку*: матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті д-ра філол. наук, проф. В. Г. Таранця, м. Одеса, 10 груд. 2021 р. Одеса: Міжнар. гуманітар. ун-т, 2021. С. 150–152.

9. Адамова Г. В. Текстотвірна компетентність філолога у письмовому перекладі з іноземної мови як предмет зарубіжних лінгводидактичних досліджень. *Інноваційні підходи до формування багатомовної та полікультурної компетенції в умовах викликів сьогодення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 23-24 листоп. 2023 р. Одеса: Міжнар. гуманітар. ун-т, 2023. С. 216–219.

Праці, які додатково відображають зміст дисертації

10. Адамова Г. В. Практикум письмового перекладу з німецької мови: навч.-метод. посіб. Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2020. 140 с.

11. Адамова Г. Особливості формування текстотвірної компетентності майбутніх перекладачів в сучасних умовах навчання. *Молодий вчений*. 2021. №9 (97). С. 11–15. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-9-97-3>.

12. Адамова Г. В. До проблеми формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі (з української мови на німецьку мову). *Інноваційна педагогіка*. 2022. № 45. С. 72–75. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/45.14>.

13. Adamova H. General characteristics of the levels of formation of the future translators' foreign language text-forming skills. *Project approach in the didactic process of universities – international dimension: International Scientific Journal*. Lodz: PIKTOR Szlaski i Sobczak Spółka Jawna. 2021. N 1 (3). P. 6–12.

14. Адамова Г. В., Рожелюк І. Я., Таланова Л. Г. Емпіричний досвід впровадження моделі інноваційного навчання з формування текстотвірної

компетентності у здобувачів вищої освіти спеціальності 035 Філологія. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 8 (14). С. 361–373.
DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8\(14\)-361-374](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8(14)-361-374).

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Визначена актуальність та проблематика дослідження, методологія наукового пошуку, сфера практичного застосування результатів засвідчують відповідність дисертації вимогам до досліджень зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Вивчення тексту дисертації, наукових праць дисертантки дозволяє встановити, що дисертаційна робота виконана самостійно, здобувачка дотримувалась норм академічної доброчесності, текст дисертації не містить плагіату.

ВИСНОВОК

Дисертаційне дослідження Г. В. Адамової «Формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою» є завершеною науковою працею, в якій отримано нові, науково обґрунтовані результати, що сукупно вирішують актуальну для сучасної педагогіки та методики навчання іноземних мов наукову проблему. Усі наукові результати, представлені в дисертаційній роботі, авторка отримала самостійно.

Викладене вище дозволяє зробити висновок про те, що за змістом і обсягом, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням одержаних результатів дисертація Г. В. Адамової «Формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, відповідає вимогам, визначеним наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40 зі змінами, а також вимогам,

передбаченим «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого КМУ від 12.01.2022 р. №44 зі змінами. Дисертація Г. В. Адамової «Формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою» рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Голова засідання:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри іноземних мов
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Мар'яна СОКОЛ

Мар'яна Сокол
Засвідчує
Мари́на Соко́л